**Specificul colaborării familiale eficiente în
relația soț-soție**

**The Specifics of Effective Family
Collaboration in Husband-Wife
Relationship**

**Uliana Culea, lector universitar,
doctor în științe pedagogice,
Catedra de Filologie Romanică,
Facultatea de Limbi și Literaturi Străine,
UPS „Ion Creangă”, Chișinău**

ORCID: 0000-0002-5944-7080

CZU: 316.356.2-058.8

CZU: 37.018.1

DOI: 10.46727/jshs.2021.v48.i2.p49-61

Rezumat

Familia este un sistem social care funcționează în conformitate cu legile interne proprii și în beneficiul societății, fiind o parte indispensabilă a acesteia, accentul fiind pus pe rolul social în perceperea vieții de familie. În această ordine de idei, comportamentul familiei poate fi analizat în funcție de etapele din ciclul de viață familială și evoluția societății. Schimbările din cadrul interior al familiei se axează pe interacțiunile familiale și pe

reacțiile membrilor ei la anumite evenimente și situații de viață.

Cuvinte-cheie: familie, cuplu, colaborare, interacțiune familială, familie armonioasă, relație soț-soție, rol matern, rol patern.

Abstract

The family is a social system which functions according to one's own inner laws and for the benefits of the society, being an indispensable part of it, focusing on the social role in perceiving family life. Therefore, the family behavior can be analyzed depending on the family life cycle stages and society evolution. The changes within inner family framework focus on family interactions and on its members' reactions to specific life events and situations.

Keywords: family, couple, collaboration, family interaction, harmonious family, husband-wife relationship, maternal role, paternal role.

Familia este unitatea fundamentală a societății și mediul natural pentru creșterea și bunăstarea tuturor membrilor săi.

B.D. Moloman consideră că familia reprezintă **o realitate biologică**, prin uniunea ce se realizează între bărbat și

femeie, precum și prin procreație; este o **realitate socială**, care reprezintă cadrul de viață și de interese al comunității și al celor ce o formează, uniți prin esența morală a căsătoriei și prin descendență într-un model unic al solidarității umane, fiind recunoscută și ocrotită juridic [9, p. 162].

În altă concepție, familia este rezultatul legii firești, după care bărbatul este chemat a trăi alături de femeie [5, p. 182].

Căsătoria generează o multitudine de relații între membrii familiei, care se intercondiționează reciproc. Relațiile de familie au un caracter de complexitate pe care nu-l găsim la alte categorii sociale, familia fiind „un grup social realizat prin căsătorie, alcătuit din persoane care trăiesc împreună, au gospodărie casnică comună, sunt legați prin anumite relații naturale biologice, psihologice, morale și juridice și care răspund unul pentru altul în fața societății” [11, pp. 40-45].

În cazul familiei din afara căsătoriei, tatăl și copilul pot să nu locuiască împreună, să nu aparțină aceleiași familii în sens biologic, dar sunt legați prin raporturi de familie juridice. Astfel, pe lângă *familia clasică*, formată din tată, mamă și copii, întemeiată prin căsătorie, a apărut și *familia monoparentală*, compusă din mama

necăsătorită și copiii săi sau din tata singur văduv sau divorțat și copii săi, precum și *familia sociologică*, adică uniunea familială alcătuită din tata, mama și copiii lor, care nu are la bază căsătoria.

Se poate lesne observa că existența raporturilor de familie juridice nu presupune întotdeauna și existența raporturilor faptice de familie. Potrivit Codului familiei, noțiunea de „familie” desemnează fie pe soți, fie pe aceștia și copiii lor minori, fie pe toți cei care se regăsesc în relații de familie, care izvorăsc din căsătorie, rudenie, adopție sau relații asimilate, din unele puncte de vedere, cu relațiile de familie.

Ținând seama de complexitatea noțiunii de „familie” și de faptul că întreaga dezvoltare a umanității este indisolubil legată de apariția și dezvoltarea formelor de colectivitate umană, putem concluziona că familia este una dintre verigile cele mai vechi și mai stabile ale societății, iar istoria societății este, totodată, și istoria familiei, funcțiilor și rolului pe care aceasta îl exercită în societate.

Un cuplu presupune două persoane, de regulă, de sexe diferite, care au pentru o vreme următoarele caracteristici [10, p. 58]:

- sentimente de afecțiune unul pentru celălalt (iubire, atașament, respect etc.);

- atracție sexuală, care conduce la relații intime;
- orientări valorice sau scopuri comune;
- timp petrecut în comun (unul cu celălalt, în doi, dar și în sfera socială);
- dorința de a fi împreună o perioadă mai îndelungată.

Din punct de vedere psihologic, cuplul poate fi definit ca o structură bipolară, bazată pe interdeterminism mutual. Partenerii se susțin, se dezvoltă, se stimulează, se satisfac, se realizează ca individualități biologice, afective și sociale, unul prin intermediul celuilalt [7, p. 14].

Rățiunile de a fi ale unei familii sunt unice, la fel ca și istoria acestei familii. A. Germain, A. Richard și N. Beffort, inspirați de cercetările lui Campell și Yeung cu privire la implicarea și entuziasmul angajaților dintr-o întreprindere, au transferat și actualizat aceste categorii în contextul organizării familiale, după cum urmează:

- Organizarea de tip **„conservator”**. Familia din această categorie există pentru a sluji intereselor părinților, având un leadership de tip directiv sau de șef de clan. Deciziile sunt măsurate în funcție de propriile lor definiții privind beneficiile care depind de creșterea valorii și patrimoniului

familial. Această rațiune este specifică părinților care sunt adepți ai performanței și care gândesc în termeni de eficacitate, de rentabilitate (materială, fizică sau emoțională) și de tradiții.

- Organizarea de tip **„conștiincioasă”**. Familia din această categorie are o viziune asupra rolului său, care iese din cadrul stabilit de societate și are datoria de a maximiza patrimoniul familial. Totuși, în spiritul acestui tip de organizare, este prioritate satisfacerea ansamblului de nevoi mai mult sau mai puțin imediate ale familiei. Astfel, membrii familiei au tendința de a ocupa fiecare locul/rolul lui în sânul familiei.
- Organizarea de tip **„vizionară”**. Familia din această categorie nu doar urmărește satisfacerea diferitor exigențe și interese ale membrilor ei, ci și caută, în plus față de rentabilitate și angajament, un fel de ideal superior. În contextul familiei, leadershipul vizionar va favoriza crearea de noi tradiții, iar această familie îi va inspira și îi va însuși pe cei din jur prin dinamismul și proiectele ei stimulatoare. În plus, dacă se respectă utilizarea potrivită a unui leadership de tip coach în sânul familiei, aceasta va păstra echilibrul între îndrumarea membrilor

ei și înlesnirea autonomiei fiecăruia [2, pp. 15-16].

Bazându-ne pe lucrările lui D. Goleman, A. Maslow și F. Herzberg, suntem tentați să credem că cea de-a treia categorie, și anume *modelul vizionar*, este cea mai „eficientă”. Totuși, depinde foarte mult din ce punct de vedere privim lucrurile. Evident, această rațiune de a ține cont de interesul superior al familiei favorizează mai mult mobilizarea membrilor unei familii, în comparație cu rațiunea de fi axată pe interesele individualiste ale figurilor autoritare din cadrul familiei.

Cercetările efectuate cu privire la armonizarea relațiilor familiale evidențiază importanța a două variabile familiale: **coeziunea** și **adaptabilitatea** grupului familial, abordate de D.H. Olson. Conform opiniei savantului, **coeziunea familială** este definită ca o legătură emoțională între membrii familiei, fiind măsurată prin intermediul a nouă variabile/indicatori: *angajare emoțională, independență, frontiere/granițe, coaliții, timp, spațiu, prieteni, luare de decizii, interese* [14, pp. 3-28].

Coeziunea familială se poate încadra în unul din următoarele tipuri de legături: *dezangajare, separare, conexiune, împletire/nediferențiere* [1, p. 82].

Adaptabilitatea familiei se măsoară prin intermediul a șapte variabile/indicatori: *disciplină, control, posibilități de afirmare a sinelui, stil al negocierii, complementaritatea rolurilor, reguli relaționale, mecanisme de autoreglare* și se caracterizează prin capacitatea sistemului familial de a-și schimba structurile de putere, rolurile și regulile ca răspuns la un stres situațional sau de dezvoltare [Ibidem, p. 83].

Flexibilitatea familiei se poate diagnostica după coeziunea și gradul ei de adaptabilitate la condițiile schimbătoare ale mediului ambiant. În această ordine de idei, putem considera educația familiei factor stabilizator ce influențează coeziunea, adaptabilitatea și flexibilitatea familiei, cu condiția realizării ei sistemice și competente. Trăsăturile definitorii ale distribuirii rolurilor și responsabilităților educative în familiile contemporane sunt *funcționalitatea* și *eficiența* [12, p. 45].

O calitate pozitivă identificată la familiile tinere este tendința de a negocia rolurile. Sondajele efectuate ne-au convins că aceasta se face sub formă de convenții, tratative, discuții de tip constructiv, în funcție de resursele disponibile ale partenerilor, de profesie, de postul ocupat la serviciu, de rezerva de timp liber, de starea sănătății, de

abilitățile și capacitățile de gestionare etc. [1, p. 90].

Conform tipologiei formelor de diferențiere a rolurilor feminin și masculin în cadrul familiei, îi plasăm pe părinți în situația de egalitate și complementaritate în ceea ce privește realizarea sarcinilor și oferirea resurselor.

Există diferențe importante dintre bărbați și femei. Femeile, în comparație cu bărbații, tind să țină cont de mai multe informații, atunci când iau decizii. În condiții de stres, femeile sunt tentate să aibă grijă de ele și de copiii lor, pe când în cazul bărbaților pare să se declanșeze instinctul de apărare. Deosebiri între rolul masculin și cel feminin vizează modul, natura, timpul și spațiul implicării, dar nu și gradul de implicare, mai mic sau mai mare, care, de fapt, nici nu poate fi comparat, deoarece calitatea acestora diferă esențial. Rolul matern în spațiu și timp este indistinct, multifuncțional și multirelațional, timpul matern este o alternanță între momentele de intervenție și momentele de simplă prezență sau control, uneori chiar de la distanță, iar rolul tatălui se prezintă ca un dar oferit familiei și copiilor. Rolul patern este delimitat în spațiu și timp în funcție de activitatea desfășurată și de tipul relațiilor intrafamiliale. Ambele roluri contribuie însă

la formarea și multiplicarea stereotipurilor comportamentale și reprezintă elemente constitutive ale educației pentru familie.

În cazul bărbaților căsătoriți, timpul lor profesional este considerat timp parental indirect. Tatăl muncește pentru copii, pentru familie, fiindcă anume el este responsabil de bunăstarea materială a acesteia, pe când mama rămâne disponibilă, atentă la problemele copiilor chiar și în timpul activității profesionale.

Observațiile de durată și analiza literaturii de specialitate [6, pp. 21-43; 8, pp. 3-79] ne-au condus spre concluzia că intervențiile taților au un caracter mai instrumental: normativ direct, mai strict, chiar dur; intervențiile mamelor sunt mai prompte, expresive, uneori sunt contradictorii, dar au un caracter mult mai sistemic și empatic.

Modul de organizare și monitorizare a mediului familial este numit de către cercetătoare L. Cuznețov *management familial*, deoarece el însumează *organizarea, dirijarea, administrarea, corectarea funcționării familiei ca un întreg*. La această etapă, este foarte important să fie repartizate clar obligațiile și responsabilitățile între membrii adulți ai familiei și copii, în funcție de vârstă, aptitudini, competențe și posibilități, fără a

impune poziția de lider/cap al familiei bărbatului sau femeii. Aceștia trebuie să negocieze și să înțeleagă de sine stătător realizarea funcțiilor și rolurilor familiei, în conformitate cu situațiile concrete [1, pp. 110-111].

Modul de viață al familiei se manifestă prin stilul relațional și comportamental al membrilor acesteia, valorile obiectivizate în norme, tradiții, obiceiuri, respectarea unui regim rațional de viață și funcționalitatea familiei. Un mod de viață axat pe un stil umanist, echilibrat din punct de vedere *moral, spiritual, intelectual, estetic, religios, tehnologic, psihofizic, economic* și *ecologic*, ar corespunde politicilor educaționale promovate de sistemul de învățământ din Republica Moldova.

Redescoperirea și redefinirea rolului familiei în viața omului, a calității de familist și părinte competent și eficient cer o tratare responsabilă a acestora, ca o adevărată profesie, ce trebuie învățată și realizată prin explorarea și dezvoltarea conținuturilor specifice noilor educații, care orientează copiii spre integrarea în societate și viitoarea familie și care ar contribui la eficientizarea și consolidarea experiențelor parentale privind armonizarea relațiilor familiale, formarea deprinderilor de viață și reechilibrarea

modului de viață în cadrul familiei [Ibidem, pp. 113, 188-189].

Conform teoriilor umaniste ale personalității, principala năzuință a omului o reprezintă **autoactualizarea**, care presupune scopul final al dezvoltării personalității, obținerea integrității ei în baza conștientizării și diferențierii depline a calităților sale și a corelării lor cu situația reală de viață.

Poți deveni cu adevărat fericit dacă îți vei salva propria viață de haos, invidie, impertinență, rutina unei existențe axate numai pe explorarea valorilor materiale, în detrimentul virtuților moral-spirituale. Experiența de viață ne învață că fericirea poate fi trăită atunci când se depune efort pentru a reuși realizarea în și prin schimbarea spre bine a existenței noastre și a celor din jur [3, p. 214].

La baza fericirii familiei stă iubirea conjugală. Ea cunoaște două aspecte: *aparentă* și *reală*. Iubirea conjugală reală poate fi exprimată prin familia în care modul autentic de a fi unul cu celălalt, unul prin celălalt și unul pentru celălalt reprezintă o normă morală pentru ambii parteneri [8, pp. 3-79]. Condiția principală a păstrării acesteia ar fi următoarea: *conviețuire prin intercomunicare, intercunoaștere, intermodelare mutuală, orientare spre autoperfecțiune*, în sensul dezvoltării

continue și împlinirii celor două persoane angajate în completa lor ființare biopsihosocială.

Interacțiunea conjugală proiectată și realizată adecvat naște și renaște iubirea dintre soți, care are forță de a metamorfoza conduita, atitudinile, motivația, cizelând disponibilitățile de rol, aspirațiile și ideile, îmbogățind, variind și maturizând continuu profilul moral, psihosocial și afectiv-spiritual al bărbatului și al femeii, însă tot interacțiunea conjugală, în cazul când aceasta se structurează distorsionat, în baza unor modele negative și stereotipuri preconcepate, care frânează dezvoltarea și creația mutuală a personalității soților, este factorul care omoară iubirea sau nu-i permite să se constituie [1, pp. 259-265].

Dacă iubirea este o experiență de comunicare și cunoaștere între sexe, esențială pentru dezvoltarea ființei umane, numai iubirea conjugală este o experiență fundamentală de transformare creatoare a unei personalități prin intermediul altei personalități, presupunând raporturi de necesitate mutuală, simetrie, echivalență, complementaritate, încredere și autonomie între parteneri.

Dragostea conjugală, spre deosebire de dragostea în afara căsătoriei, este mai puțin romantică, spectaculoasă și entuziastă,

dar în mai mare măsură lucidă, profundă, completă și stabilă. Ea este mai puțin vibrantă, posesivă și imprevizibilă, dar mult mai calmă, echilibrată și generoasă [8, pp. 3-79].

Căsătoria este necesară, dar nu și suficientă pentru ca iubirea conjugală să devină una reală. Designul dimensiunii iubirii reale, autentice ne ajută să depistăm și să descriem capcanele iubirii aparente, pe care le vom analiza prin abordările cercetătorilor N. Mitrofan și I. Mitrofan. Astfel, familia armonioasă se caracterizează printr-un înalt grad de coeziune a membrilor săi, disciplină, control, comunicare, posibilități de afirmare a fiecăruia, caracterul complementar al rolurilor, flexibilitate, etică relațională și comportamentală, adaptabilitate eficientă la socium. Ea își îndeplinește adecvat toate funcțiile, asigurând satisfacerea necesităților vitale ale membrilor săi. Adulții din acest tip de familie posedă și promovează așa calități, ca: dragostea, toleranța, compasiunea, altruismul, onestitatea, bunăvoința, răbdarea, perseverența și creativitatea, interacțiunea și colaborarea soților, denotă responsabilitate, conduită matură, compatibilitatea intereselor, convingerilor și a viziunilor. Este deci evidentă tendința și aspirația spre aceleași valori moral-spirituale [13, p. 28].

Dacă analizăm familia armonioasă după tipul relațiilor, observăm predominarea relațiilor *de colaborare, de tutelare și neamestec*, în îmbinare cu relațiile *de control rezonabil și rațional*. Trăsătura cea mai importantă a membrilor acestui tip de familie este responsabilitatea [4, p. 109].

Familia armonioasă începe de la un cuplu, de la dragostea și înțelegerea ambilor soți, de la compatibilitatea intelectuală, fizică și morală, de la dorința fiecăruia de a se integra în familie. Or, integrarea ambilor soți în viața și în activitatea familiei este cel mai important indice de coeziune și rezistență a familiei la factorii destabilizatori (carențe economice, probleme la serviciu etc.).

Condițiile creării și păstrării familiei armonioase sunt [1, pp. 266-267]:

- a te cunoaște pe tine însuși;
- a cunoaște și a înțelege ce aștepți de la partener;
- a respecta autonomia relativă a partenerului;
- a iubi, a ocroti și a respecta partenerul;
- a fi înțelegător și tolerant;
- a comunica în permanență;
- a respecta părinții partenerului și rudele lui apropiate;
- a învăța să fii responsabil;

- a te perfecționa permanent;
- a analiza, a negocia și a argumenta propriile acțiuni și fapte.

Membrii familiei trebuie să se implice în egală măsură și să coopereze pentru a întreține calitățile, cunoștințele, valorile personale și sociale. În acest sens, politica familială trebuie să abordeze problemele cu care se confruntă familia în societate și să ofere soluții în asigurarea bunăstării durabile a familiei. Ea este cea care mediază comunicarea cu celelalte componente sociale.

Fericirea unei familii se definește prin durata sa, prin soluționarea constructivă a conflictelor și prin impresia subiectivă de fericire la cei doi parteneri. Impresia de fericire a celor doi soți este rezultanta mai multor factori, în special, a *calității legăturii și fericirii de a fi împreună*.

Familia fericită este construită pe *relații de încredere și comunicare* între soți și pe satisfacerea nevoilor psihologice ale celuilalt: *nevoia de afectivitate, nevoia de siguranță, nevoia de apreciere* etc. Partenerii sunt flexibili, receptivi și capabili de a se dezvolta personal, de a se autocunoaște, au o stimă de sine înaltă și stabilă, încredere în propria persoană, dar, mai ales, relația este bazată pe încredere.

Fericirea vieții familiale este determinată atât de **factori externi**: cadrul sociocultural, nivelul de satisfacere a nevoilor materiale (hrana, spațiul locuibil, bugetul, confortul, posibilitățile de consum cultural și trai civilizat), cât și de **factori interni**: calitatea relațiilor interpersonale, climatul socioafectiv, calitatea comunicării între parteneri și copiii lor, păstrarea unui echilibru între apropiere și independență în relații, modele de familie parentale oferite copiilor în procesul educației, gradul de confort psihologic, sănătatea psihosomatică a membrilor familiei, modele spiritual-valorice pozitive etc. [13, p. 40].

Literatura de specialitate oferă o multitudine de condiții referitoare la fericirea în familie. Făcând o sinteză a lor, vom analiza câteva dintre condițiile pe care le considerăm a fi cele mai semnificative:

1. *Imaginea pozitivă a relațiilor în familie.* Fiecare dintre parteneri vine cu o imagine despre familie, formată, în cea mai mare parte, în baza experienței propriilor părinți. Partea creativă a cuplului o reprezintă construirea unei relații diferite de cea oferită de modelul familial.

2. *Relații de încredere față de partenerul de cuplu.* Neacceptarea propriului sex și conflictele cu sexul opus sunt factori ai eșecului conjugal.

3. *Maturitatea afectivă a celor doi soți.* Familiile fericite sunt caracterizate afectiv prin:

- stabilitate emoțională și afectivă;
- altruism și aprecierea celuilalt;
- capacitatea de a dăru;
- sociabilitate;
- încredere în sine;
- relație afectivă.

4. *Corectitudinea înțelegerii comportamentului celuilalt.* Omul are tendința de a interpreta lucrurile subiectiv, în funcție de propriul sistem de valori și de opinii și reacționează în funcție de aceste interpretări. Un factor al fericirii conjugale, de apropiere și armonie, un factor de progres în intercunoaștere este capacitatea de a înțelege sensul real al comportamentului partenerului conjugal (sensul pe care acesta îl dă în mod real conduitei sale).

5. *Ajustarea, la fiecare, a ideii pe care o are despre sine cu ideea pe care celălalt și-o face despre el.* Soțul se recunoaște în imaginea pe care soția sa o are despre el și invers. Soțiile fericite merg chiar până la a atribui calităților soțului mai multă valoare, pe care acesta nu și-o atribuie.

6. *Concordanța între eu-real și eu-ideal propriu.* Când fiecare dintre cei doi

estimează că este pe calea cea bună spre propriul său ideal (fără a avea percepții eronate asupra propriei persoane, fără a se subestima sau supraestima), cuplul este fericit.

7. *Absența conflictului între fiecare dintre soți și părinții lor.* Conflictele nelichidate între soț și părinții săi, între soție și părinții ei au efect asupra vieții conjugale și se proiectează asupra acestora: soțul, de exemplu, manifestă față de soția sa o agresivitate, care este, de fapt, dirijată împotriva mamei sau a tatălui acesteia sau împotriva ambilor.

8. *Concordanța între percepțiile rolului în familie.* Armonia conjugală este realizată atunci când soțul, de exemplu, percepe rolul pe care îl joacă în același fel în care îl percepe și soția sa (aspect deosebit de important în familiile multiculturale). Este important să menționăm și concordanța între rolul jucat de către unul dintre parteneri și rolul așteptat de celălalt.

9. *Așteptări realiste.* Fiecare partener are o serie de așteptări față de celălalt și are nevoie ca celălalt să răspundă acestor așteptări, să-i îndeplinească anumite nevoi. Aceste așteptări includ două momente importante:

a. Ansamblul rolurilor așteptate de la celălalt. Distingem familii în care:

- soțul și soția au aceleași așteptări (fie că sunt permanente sau fie că se referă la o situație particulară);
- soțul și soția au nevoi incompatibile unul față de celălalt sau așteptări inverse;
- soțul și soția nu știu să dezvolte atitudinile care ar satisface așteptarea celuilalt.

b. Sistemul de repulsii. Este ansamblul atitudinilor (comportamente, moduri de expresie etc.) ale celuilalt, care sunt insuportabile pentru soț/soție. Atunci când partenerul creează o situație în care adoptă una dintre aceste atitudini, reacția celuilalt poate fi: *agresiune, furie, respingere, criză de lacrimi sau criză de nervi* etc. Problema se complică atunci când frustrările dau naștere unor comportamente de răspuns (de cele mai multe ori, apare conflictul, dar care, soluționat constructiv, poate schimba relația dintre cei doi înspre bine).

10. *Cultura vieții de zi cu zi a familiei este expresia convingerilor fiecăruia despre viața de familie, despre oameni și despre viață, în general.* Ea include:

- regulile unei familii;
- ritualurile unei familii (micul dejun, masa de duminică, modul de

petrecere a Crăciunului, a Paștelui, a weekendului etc.);

- miturile unei familii (persoane care au marcat istoria familiei: bunica, bunicul sau alți membri care au rămas ca personalități cu o semnificație aparte pentru membrii familiei);
- prejudecățile, convingerile eronate ale membrilor familiei (despre căsătorie, despre fete/femei, despre băieți/bărbați, despre copii, despre muncă, despre școală, despre oameni, în general etc.).

În contextul celor prezentate supra, pentru a se reuși construirea relațiilor armonioase în familie și a avea o căsnicie fericită, propunem câțiva pași de urmat:

- *Înfruntarea tuturor problemelor și neînțelegerilor împreună.* Orice problemă sau neajuns este mai ușor de depășit în doi. La momentul încheierii căsătoriei, partenerii de cuplu își promit să fie aproape și la bine, și la rău. Așadar, în momentele dificile nu se iau decizii de unul singur, acest lucru se face împreună cu partenerul de viață.
- *Certurile fac parte dintr-o relație, dar trebuie să fie caracterizate de toleranță și înțelegere.* Orice cuplu are parte și de momente tensionate, însă empatizarea cu partenerul anticipează

consecințele grave/amenințătoare pentru căsnicie.

- *Petrecerea timpului în intimitate cu sine însuși, mici pauze de intimitate personală.* Căsnicia nu înseamnă imposibilitatea de a petrece timpul pe cont propriu și de a face diferite lucruri fără implicarea partenerului. Este chiar indicat ca partenerii să-și facă și planuri separat uneori, însă numai după ce se consultă și discută despre acest lucru cu partenerul.
- *Mici surprize de orice fel pentru partenerul de cuplu.* Căsătoria nu îți garantează fericire pentru un termen lung, în cuplu. Trebuie făcute eforturi continue, pentru a bucura partenerul cu mici surprize, care mențin flacăra dragostei aprinsă.
- *Excluderea comparării relației de cuplu cu relația din alte cupluri.* Abținerea de la compararea relației voastre cu cea a altui cuplu este parte a durabilității relației de cuplu.
- *Acceptarea și tolerarea diferențelor partenerului.* Toleranța este cuvântul-cheie, atunci când vine vorba despre succesul relației de cuplu. Este nevoie a face un efort și a încerca să se

treacă cu vederea micile defecte ale partenerului.

- *Distracțiile comune sunt un elixir pentru cuplu.* Bucuriile vieții împărtășite cu partenerul de cuplu, precum distracțiile comune, ieșirile în oraș, plimbările scurte în doi stimulează creșterea gradului de satisfacție emoțională.
- *Petrecerea timpului comun în intimitatea casei.* Orice cuplu are nevoie și de momente de liniște, petrecute în intimitatea casei. Este binevenită organizarea unei seri în doi, din când în când, în care să se vizioneze un film ales de comun acord, sau ar fi bine să se ia cina acasă, în liniște.
- *Descoperirea noului împreună cu partenerul.* Pentru a se evita rutina, este nevoie să se încerce lucruri, activități noi alături de partenerul de viață, fie că este vorba despre un loc nou în care ieșiți în oraș, o vacanță într-o destinație necunoscută.
- *Păstrarea/dedicarea timpului personal pentru acțiuni făcute împreună cu partenerul.* Programul încărcat de la serviciu nu trebuie să

fie motivul anulării planurilor în doi.

Relațiile intrafamiliale sunt armonioase în măsura în care ele răspund principiului umanist – formarea unei atitudini binevoitoare față de celălalt, care, la rândul ei, presupune generozitate, respect și exigentă reciprocă.

Bibliografie

1. CUZNEȚOV, L. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008.
2. GERMAIN, A.; RICHARD, A.; BEFFORT, N. Familia, un laborator complex. București: Editura Niculescu, 2017.
3. GÎLCĂ, B.; BODRUG, V.; GORCEAG, L. Manual de educație pentru viața de familie. SUA: Universitatea „J. Hopkins”. Chișinău: Ediția a II-a, 2002.
4. GRANACI, L.; GRANACI, M.; CUZNEȚOV L. Dragostea, viața, familia. Chișinău: Epigraf, 2000.
5. HAMANGIU, C.; ROSETTI-BĂLĂNESCU, I.; BĂICOIANU, Al. Tratat de drept civil român. București: Editura All, 1996.
6. IONESCU, A. Psihologia familiei. Normalitatea și psihopatologia familială. București: EDP, 1985.

7. MITROFAN, I., CIUPERCĂ, C.
Incursiune în psihosociologia și
psihosexologia familiei. București:
Editura „Mihaela Press”, 1998.
8. MITROFAN, I., MITROFAN, N.
Familia de la A... la Z. Mic dicționar al
vieții de familie. București, 1991.
9. MOLOMAN, B. D. Dicționar de dreptul
familiei cu termenii și expresiile
juridice traduse în franceză, italiană și
spaniolă. București: Universul Juridic,
2012.
10. RAETȚCHI, O. Scurt tratat despre iubire.
București: Nemira, 2017.
11. SCOTT, V.; DUBB, G.; RUNNELS, P.
Secretul unei familii armonioase.
București: Editura „Aquila”, 1993.
12. TELLERI, F. Pedagogia familiei.
București: EDPRA, 2003.
13. VOINEA, M.- Familia contemporană.
Mică enciclopedie. București: Editura
Focus, 2005.
14. OLSON, D.H.; SPRENCLE, D.H.;
RUSSELL, C.S. Circumplex Model of
Marital and Family Systems: Cohesion
and Adaptability Dimensions, Family
Types, and Clinical Applications. În:
Family Process, nr. 18, 1979, pp. 3-28.